

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 68 • Maribor, sobota, dne 15. junija 1940 • Leto XV

K boju dveh ideologij

Bolj in bolj se poudarja, da se vrši sedanja vojna za nazorske probleme. Eni pravijo, da gre za sisteme demokracije in sisteme diktature. Površna motritev dogodkov, zlasti pa propagandistično fraziranje, ki je danes ob splošni duhovni agoniji v Evropi najbolj vidno in slišljivo, nas skoraj uverja, da je tako. Ali, če stvar presojava temeljiteje, opazimo, da so ti pojavi le krčni znaki gospodarskega razvoja in socialnega položaja. Gospodarski in kulturni polet je pognal človeško družbo v stadij preporoda. Potrebna preporoda, ki ga zahtevajo socialne krivice. Toda sile preporoda so si v načelih diametralno nasprotni. Ene sile zagovarjajo demokracijo, druge avtoritativnost. Gre pa obema vedno le za imperializem, za absolutno oblast, ki naj bi v dosedanjem gospodarskem duhu ohranila popolno nedotakljivost gospodarskega sistema.

Avtoritativnost, to je, osebna diktatura nad človeštvom, je velika zmota, ki živo človeštvo nikdar ne more obvladati s svojo ideologijo. Vsak človek misli, dela, hoče sodočiti. Zato posamezna oseba ne more nikdar nadomestiti množice ljudi, vsaj ne za daljšo dobo. Povsem nekaj drugega je demokracija, ki pa ne sme biti lažidemokracija, ki je imamo danes preveč. Če bi imeli pravo demokracijo, ki mora biti vedno vezana s socialnostjo človeške družbe, potem bi danes ne imeli avtoritativnih eksperimentov, ker bi prava demokracija računala s socialnimi razmerami in potrebami. Demokracija bi morala biti socialna, lojalno socialna, ki štiti in brani pravice vseh ljudi. To je mogoče samo v zdravi pravi demokraciji in prav v nobenem drugem sistemu, ki ima znake osebnih ali drugačnih diktatur.

Naravnost čuditi se moramo moderni psihozi skoraj po vseh državah, ki direktno ali indirektno goje psihozo diktatur in avtoritativnosti. Pametni politiki in pametni gospodarstveniki bi morali poznati logiko razvoja. Vedeti bi morali, da je človeštvo živ element, ki živi in ne prenese ne duhovnih in ne telesnih nasilstev za daljšo dobo, pač pa prinašajo taka nasilstva reakcijo, ki se izraža tem izrazitejši in učinkovitejši, čim hujše in daljše je bilo.

Vsi »pametni« in »nespametni« ljudje, ki stremijo za tem, da ustvarijo iz človeka topó mrtvo snov, so grobokopi človeškega rodu. Človeštvo se mora razvijati sporedno, vse sodelovati, da uveljavi svoje življenjske sile v prid sebi in duhu skupnosti. Tako udejstvovanje je pozitivno in odgovarja napredku našega rodu. Tako udejstvovanje je pa demokratično.

Zato smo mi z vsem svojim srcem za pravo demokracijo.

Zaradi razširjenja vojne bo trpela tudi naša trgovina

Jugoslavija ostane nevtralna tudi ob razširjenju vojne. Nihče pa ne ve še, kako se bo razvijala naša pomorska trgovina, uvoz in izvoz, v Sredozemlju. Vzhodno Sredozemlje je zaenkrat nevtraln, ni pa več zahodno. Zveze bi bile mogoče le še s Španijo, ki v naši trgovini ne pomeni mnogo. Naši brodovi pa za Anglijo ali Francijo ne bodo mogli več prevažati blaga. Ladje, ki so na poti, se bodo, kolikor mogoče, vrnile domov. Toda promet z njimi bo silno otežkočen tudi z novimi zavarovalnimi premijami, ki jih povzročajo razširjena vojna. Anglija je ustavila uvoz v vse balkanske države, razen v Turčijo.

Nemci zavzeli Pariz

Danes dopoldne so se Francozi umaknili iz okolice Pariza in nemške čete so vkorakale v Pariz. Nemško poročilo govori o zlomu francoske armade

Zaključni boji za Pariz, ki so ga Francozi izpraznili

Boji, ki divjajo v severni Franciji že od 5. maja, se nadaljujejo z nezmanjšano silo.

Nemci so vrgli v boj vso svojo razpoložljivo silo, okrog 120 divizij, seveda tudi vse motorizirane divizije z okroglo 8000 tanki in blindiranimi avtomobili ter istotako velikim številom letal, med katerimi so bombniki, izvidniška in lovska letala.

Ta armada napada na vsej črti: od morja pa do Maginotove linije.

Fronta je 13. junija potekala tako-le: Skrajno nemško desno krilo operira na črti južno od St. Valerya do Rouena na Seini. Pri Rouenu so Nemci prekorčili Seino in prodrli južno od nje do Evreuxa.

Od Eureuxa pa se zavije fronta ponovno nazaj preko Seine pri Vernonu in gre v loku kakšnih 30 km okrog Pariza skozi kraje Persan in Beaumont, kjer pri izlivu reke Ourco v Marno, pri mestu Meaux doseže reko Marno.

Nemci so dalje od Meauxa pri Chateau Thierry prodrli preko Marne. Od tu se zasuje fronta ponovno na desni breg Marne in poteka južno od Reimsa proti Rethelu do Montmedya.

Položaj na fronti

pa je bil tak-le:

Pri Valeryu je bilo vjetih okrog 26 tisoč Angležev in Francozov, ki jih ni bilo mogoče rešiti na ladje, ker je obrežje preveč skalovito.

Nemški sunek pri Rouenu čez Seino na Eureux je bil zadržan. Najbrž so ga zadržale angleške čete, ki so bile zadnje dni poslone v Francijo.

Od Vernona ob Seini preko Persana in Beaumonta do Meauxa ob Marni divjajo izredno hudi boji. Francozi poročajo, da se jim je pri Persanu in Beaumontu posrečilo vreči Nemce za 8 km nazaj.

Trenutno najbolj opasen je nemški sunek preko Marne pri Chateau de Thierry. Ta sunek preko Marne ima za

namen, da bi odrezal spoj med armadami, ki se bore pred Parizom in področjem, ki sega v območje Maginotove črte.

Nemci so južno od Reimsa prodrli ob Marni do Chalon sur Marne.

Položaj je resen. Nemcem se sicer ni posrečilo prebiti francoskih pozicij in se Francozi v redu umikajo, toda premoč Nemcev je očitna in zato je izid te bitke za Pariz prav za prav že odločen.

Angleška letala so vrgla 13. junija preko 1000 zažigalnih bomb na gozdove, v katerih je bil sovražnik in jih zažgale.

Francija Ameriki

Reynaudova spomenica

Predsednik vlade in obrambni ter zunanji minister Paul Reynaud je poslal posebno spomenico predsedniku Združenih držav Rooseveltu, v kateri pravi tudi med drugim:

Izrekam vam vso zahvalo za plemenito pomoč, ki nam jo izkazuje v pošiljanju letal in orožja. Že šest dni in šest noči se naše divizije brez ure počitka bore proti silni premoči v orožju in v številu sovražne vojske. Sovražnik je že blizu vrat Pariza.

Toda mi se bomo bojevali na fronti pri Parizu, bojevali se bomo za Parizom, bojevali se bomo pokrajino za pokrajino, če bomo prisiljeni umikati se v notranjost Francije. Če bomo morali zapustiti Francijo, se bomo vojskovali naprej iz Severne Afrike in če bo potrebno, se bomo vojskovali naprej iz naših ameriških posestev.

Nekaj članov moje vlade je že zapustilo Pariz. Jaz sam odhajam na fronto, kjer se bo vojskovanje še poostrilo in pospešilo, kajti mi se ne bomo vdali!

Prosim vas, sporočite državljanom Združenih držav, da se v tem boju ne žrtvujemo samo sami zase, ampak za vse ljudi, ki žele živeti v svobodi. Mogoče bo Francija morala kloniti pod diktaturo, toda vojskovanje na morju se bo nadaljevalo z vso silo.

Pred nekaj dnevi ste z vso plemenitostjo odgovorili na moj klic. Danes pa vas moram prositi, da se naj vaša pomoč še poveča. Prosim vas, da bi javno izjavili, da bodo Združene države nudile zaveznikom vso materialno pomoč in to z vsemi sredstvi izvzemši pošiljanja ameriških čet v Evropo. Prosim vas, storite to, preden bo prepozno! Verjemite mi, da dobro poznam resnost položaja in vso težo ne-

Pariz se ne bo branil

Vlada Zedinjenih držav je obvestila nemško vlado, da je Pariz odprto mesto in da v njem ni vojakov, razen civilnega prebivalstva. Francozi se torej ne nameravajo braniti v Parizu, ampak v okolici.

Italijani na nemškem bojišču?

Govori se, da bo fronta med Francijo in Italijo ostala prilično mrtva. Alpe s svojimi visokimi vrhovi so nepripravne za operacije večjega obsega. Zato se trdi, da bodo Italijani krenili na pomoč Nemcem in sicer na Siegfriedovo linijo. Baje je pol milijona italijanskih vojakov že na prevozu preko Brennerja.

Angleška vlada Franciji

Na Reynaudov apel je izjavila angleška vlada, da se Angleži ne bodo nikdar nehali boriti na strani Francije, kateri so dolžni veliko hvaležnost, ker niso vso pezo vojne na svojih ramenih. Tudi ako bi bila Francija poražena, ne bo Anglija mirovala, dokler ne bo vstala v vsem svojem sijaju. To pa se bo zgodilo morda poprej, kot pa si to mislijo njeni nasprotniki.

Francoska vlada v Toursu

Francoska vlada se je preselila v Tours.

Italija in zavezniki v boju

Letala v akciji nad Sredozemskim morjem in Afriko

Italijanska letala so napadla Bizerto, vojno пристanišče v Tunisu in Toulon, vojno pristanišče v južni Franciji. Nadalje Aden v Arabiji ob Rdečem morju ter otok Malto v Sredozemskem morju, ki leži južno od Sicilije.

Angleška letala pa so metala bombe na vojaške objekte v Turinu, Milanu in Genovi, nadalje tudi na Cirenejo (Tripolis).

Vsi ti napadi imajo zaenkrat značaj opazovalnih poletov, preden krenejo v boj pomorske sile in se spoprimejo armade.

Italijani javljajo torpediranje neke angleške križarke in neke petrolejske ladje.

V operacijah proti Abesiniji sodelujejo letalske eskadrile Južne Afrike, ki so že bombardirale italijanske garnizije v Abesiniji.

Italijanska armada in mornarica

Italijanska vojska šteje v mirnem času 650.000 mož. V vojni pa lahko mobi-

lizira 8 milijonov mož. Vojska je razdeljena na 15 okrožij, 5 divizij je razdeljenih v 18 armadnih zborov, z eno oklopno armado, eno motorizirano armado in 5 divizijami planincev. V Libiji je 12 divizij, 3 so v Albaniji, 1 v Abesiniji, 1 na Dodekanezu. Italija ima 32 armadnih generalov in 200 drugih generalov.

Zelo močno je letalstvo, ki šteje okrog 4500 aparatov prve linije.

Mornarica ima 4 bojne ladje po 35 tisoč ton, 3 starejšega tipa, 22 križark, 60 rušilcev in 103 podmornice. 12 križark še grade.

Turčija in Italija

Turčija ima pogodbo z Anglijo in Francijo, ki veže te države medsebojno, da si pomagajo, ako izbruhne vojna na Sredozemskem morju in bo ena izmed teh držav napadena.

Doslej Turčija še ni napovedala vojne Italiji. Mussolini pa je izjavil, da tega tudi Italija ne namerava.

Zdi se, da bo odločitev Turčije sledila po posvetovanju s Sovjetsko Rusijo, ko bodo razčiščena nekatera vprašanja med Anglijo in Francijo ter Sovjetsko Rusijo, glede katerih se sedaj razgovarjajo v Moskvi, odkar sta prispela tja novi angleški in francoski veleposlaniki.

Kajti v pogodbi med Turčijo in Anglijo ter Francijo stoji, da Turčija ni obvezana pomagati, ako bi prišlo do vojne med Anglijo in Francijo ter Sovjetsko Rusijo. Gre torej za to, da se ugotovi zadržanje Rusije v tej vojni z ozirom na Turčijo in niere obveze do držav zaveznic in do Sovjetske Rusije.

Turčija je doslej samo ukinila ves trgovinski promet z Italijo.

Kaj pa tangerska mednarodna uprava? Mesto Tanger in okolico v severni Afriki poleg španskega Maroka, upravlja mednarodni odbor, ki se sestoji iz Angležev, Špancev, Francozov, Italijanov in Nemcev. Vprašanje je, kaj se bo zgodilo v Tangerju sedaj, ko je Italija stopila v vojno, ali bo še nadalje veljal tangerski statut, ali ne.

Kaj bo storil Egipt?

Tudi Egiptu je dal Mussolini zagotovilo, da mu Italija ne bo napovedala vojne, ako ne bo dal zato povelja. Toda Egipt je tako tesno povezan z Anglijo, da bo skoro gotovo stopil v vojno. Razen tega Egipt meji na italijansko Libijo. V Aleksandriji pa imajo zavezniški oporišče svoje vojne mornarice.

Mogoče bo egiptska vlada počakala

z vojno napovedjo, dokler ne pride do prvega incidenta na egiptskem ozemlju.

Pač pa je egiptska vlada po pogodbi z Anglijo vezana, da prekine diplomatske odnose z državo, s katero je v vojni Anglija. To se je na predlog predsednika vlade Ali Maher paše že zgodilo.

Japonska in Anglija sta se sporazumeli

Japonska je dobila srebrni kitajski denar

Med Japonsko in Anglijo je prišlo te dni do važnega sporazuma. Anglija je priznala meje Mandžukua in ugodila japonski zahtevi po izročitvi kitajskega srebrnega denarja, ki je bil naložen v angleških bankah v mednarodni koncesiji v Šanghaju. Zato pa je zasegla angleška uprava ves denar, ki je bil last Italijanov v mednarodni koncesiji.

Položaj v mednarodnih koncesijah na Kitajskem postaja sploh svojevrsten. V koncesijah so angleške, francoske, italijanske, ameriške in japonske četrti. Te koncesije varujejo angleške, francoske, italijanske, ameriške in japonske čete in vojne ladje. Vprašanje je, kaj bosta Anglija in Francija napravili spricho navzočnosti italijanskih

vojakov in vojnih ladij v kitajskih vodah.

Sporazum med Anglijo in Japonsko je napravljen v sili, ker Anglija nima časa posvečati svoje pozornosti dogodkom na Kitajskem, dasi gre tam za važne njene interese. Verjetno je, da bodo to nalogo prevzele Zedinjene države.

Položaj na Daljnem vzhodu

Japonska vlada je sporočila državam, ki so v vojni, da se naj na kitajskem ozemlju vzdrže vsakega oboroženega konflikta. V Zedinjenih državah sodijo, da bi utegnili Japonska izkoristiti položaj in izsiliti odstranitev tujih vojaških posadk na kitajskih tleh.

Prevažanje vojnega materiala iz Zedinjenih držav

Vključitev norveškega, danskega, belgijskega in nizozemskega trgovinskega brodovja v trgovinsko brodovje zaveznikov, je silno okrepilo trgovinsko mornarico Anglije in Francije, ki sedaj rabita ogromno število ladij za prevoz vojnega materiala iz Zedinjenih držav v Evropo. Zasedba Norveške, Danske, Belgije in Nizozemske po Nemčiji pomeni za Anglijo in Francijo težek udarec, saj so bile s tem razgaljene meje obeh držav in izpostavljene napadu. Toda pridobitev brodovja teh držav na drugi strani pa kljub vsemu mnogo odtehta.

Združene države prodajajo s posredovanjem tovarn vse orožje svoje vojske Angliji in Franciji. Zadnje dni je bilo natovorjenih in poslanih v Francijo 235 letal-strmoglavcev, ki so najbolj nevarni aparati za napade na vojsko, ki se nahaja na pohodu.

Ameriške tvornice jekla pa so prevele dobavo municije in topov za 37,5 milijonov dolarjev.

Španija se ne vojskuje

Tako pravi sklep španske vlade. Ta izjava ne pomeni isto kot izjava o nevtralnosti.

Italijanski tisk pravi: »Španija ne more pozabiti, da so fašisti in falangisti skupaj prelivali kri.«

50 milijonov dolarjev za pomoč vojnim beguncem je odobril Roosevelt.

Zane Grey:

117

Mož iz gozda

Brez besede je skočil John na enega izmed neosedlanih konj, ki jih je pravkar razsedlal in ga je pogljal iz dvorišča.

Potem pa je veliki kuguar zagledal Helen, se dvignil s svojega ležišča na verandi in prišel k nji.

»O, Tom je tudi tukaj!« je vzkliknila Helen in medtem, ko se je žival drgnila ob njena kolena je trepljala s tresočo roko kosmato glavo. »Ti veliki, lepi ljubček! O, kako dobro se še spominjam! O, kako rada bi Bo —«

»Kje pa je Carmichael?« jo je prekinil Dale. »Je šel iskati Bo?«

»Da, On je bil prvi, ki jo je pogrešil. Že včeraj je jahal na vse strani. Ko se je zvečer vrnil, je bil ves divji. Danes ga pa še nisem videla. Zapovedal je, naj vsi ostali moški, razen Hala in Joe-ja ostanejo doma, na farmi.«

»Pravilno. Tudi John mora ostati«, je izjavil Dale. »Ali čudno, Carmichael je vendar moral najti dekletovo sled. Jahala je na ponjui.«

»Bo je jahala sama. To je mali mustang, zelo močan in brz.«

»Nameril sem se na njegovo sled. Le kako jo je Carmichael mogel prezreti.«

»Ni je prezrl. Našel jo je — in preko vseh pašnikov na severu ji je sledil. In ravno tisto smer je bil Bo prepovedal. Veste, ta dva sta drug v drugega zaljubljeni! In sta se sporekla. Nobeden noče popustiti. Bo ga noče ubogati. Za severnimi pašniki so trdna tla, je rekel, in samo do tja ji je mogel slediti.«

»So bile še kake druge sledi poleg njene?«

»Ne.«

»Miss Helen, sled sem našel nekoliko jugovzhodno od Pine gori na prvem gorskem obronku. Še sedem drugih konj se je moglo tam slediti, — ko sva se midva namerila na tisto mesto. Pri sestopu sva prišla do nekega taborišča, kjer so čakali tudi neki ljudje. In sled ponija, ki ga je jezdila Bo, je vodila v spremstvu jezdeca, ki je jahal velikega konja, od vzhodne smeri k tistemu zapuščenemu taborišču, — morda nekoliko bolj severovzhodne smeri... In to pove vse.«

»Riggs jo je zalezoval — in jo je ugrabil!« je zaklicala Helen razburjeno. »O, ta lopov! Imel je svoje ljudi na preži. To je Beasleyevo delo. Hoteli so mene ujeti.«

»Morda ni bilo čisto tako kakor vi pravite, ampak približno se bo ujemalo. In Bo se nahaja v neprijetni zagati. Tej nesreči se morate pogumno zoperstaviti in ne obupati, tudi če bi se morali bati — najhujšega.«

»Prijatelj moj, — vi jo boste rešili!«

»Mrtvo! O Bog!« za trenutek je zaprla oči; ko jih je zopet odprla, so se ji iskrale ko dva črna oglja. »Vendar Bo ni mrtva. O tem sem prepričana, — to čutim. Ona ne umre tako hitro. Ona je kakor mala divja mačka. Ničesar se ne boji. Tudi s tigrom bi se borila za svoje življenje. Močna je. Saj se še spominjate, kako je močna. Vse prenese. Če je ne bodo kar zahrbtno umorili, bo ostala pri življenju, — še dolgo, preživela bo vse preizkušnje in tegobe... zato vas prosim, moj dragi prijatelj, ne izgubljajte nobene minute, — ne odnehajte, dokler ta stvar ne bo rešena!«

Dale je vztrepetal pod stiskom njenih rok. Ko je osvobodil svoje prste krčevitega stiska njene roke, je stopil ven na verando. V tem trenutku se je po-

Doma in po svetu

Balkan in vojna na Sredozemskem morju. »Hrvatski dnevnik« piše: »Na Balkanu je mir. Balkanske države delajo z vsemi silami na tem, da bi se mir ohranil. Ako bodo uspele, na zavisi od njih, ampak od veselja, ki se danes bore na življenje in smrt ter od razvoja vojnih dogodkov. Toda balkanske države so pripravljene, ker se zavedajo brzine, s katero se danes prenaša vojni požar, ki prikrito plamti pod vsem evropskim kontinentom.«

Kaj pomenijo te konference? V Beogradu se vrše zadnje dni neprestane konference med dr. Mačkom in predstavniki Samostojne demokratične stranke ter dr. Mačkom in predsednikom vlade Dragišo Cvetkovićem. Razen tega se Samostojni demokrati posvetujejo tudi med seboj. Domneva se, da so te konference v zvezi z občinskimi volitvami na Hrvatskem, pri katerih je prišlo do ostrih nasprotstev med JRZ in Samostojnimi demokrati.

Sestanek predstavnikov strank opozicije. Te dni bo v Beogradu sestanek in posvetovanje strank opozicije: radikalov, JNS, demokratov in socialistov.

Kako bi se bile imele izvesti občinske volitve v Bački in Baranji. O tem piše »Hrvatski dnevnik«: Sreski načelniki so pripravljali volilne falsifikate v Bački in Baranji. Volitve so bile svobodne ali na dan volitev se je ugotovilo, da je bil proglaš volilnih izidov gotov že 15 dni pred volitvami, po stari metodi. Namreč prave liste bi bile na dan volitev ob 6. uri zvečer vržene v koš, objavile pa bi se one, ki bi bile po godu. Pri tem delu so se najbolj odlikovali sreski načelniki v Apatinu in Somboru. Pri njih se je delalo noč in dan s pomočjo občinskih tajnikov Popovića in Vakanjca. Gjido Vuković je ukrenil vse potrebno, da se ti načelniki čimprej izmenjajo.«

Banka se pritožuje, da je v naši državi okoli 3,5 milijard dinarjev spravljanih po nogavicah in skrivališčih, namesto, da bi bili v hranilnicah ali v prometu. Mi ne vemo, kje je ta denar. Vemo pa, da tako shranjevanje denarja nima pravega pomena, ker škoduje gospodarskemu življenju in se tudi sicer denar ne da izločiti iz eventualne krize, če bi nastala v denarstvu.

Koruza se je podražila. Na žitnem trgu se pšenica v zadnjem času ni podražila, pač pa koruza. Cena koruze se sedaj giblje od 208 do 210 dinarjev meterski cent. In kaj je z uvozom 10.000 vagonov koruze? padla cena koruzi od 210 na 185 dinarjev za 100 kg. Kakor vidimo, so se spekulanti kaj hitro opomogli od tega strahu. Dokler ne bo vlada odredila maksimiranja cen za žito in koruzo, toliko časa bo naša najpotrebnejša hrana predmet gangsterskih spekulacij, ki so še grši od razbojnikov gangsterjev v Ameriki, kajti v Ameriki napadajo gangsterji bogataše, pri nas pa gangsterski spekulanti plenijo po žepih najbolj ubogih ljudi.

Trije novi veleposlaniki so dne 12. t. m. prispeli v Moskvo. So to angleški veleposlanik sir Stafford Cripps, francoski veleposlanik Labonne in italijanski veleposlanik Rosso. (Reut.)

Sovjetska Rusija je, kakor poroča Ass. Press, ponudila švedski vojaško pomoč, če bi bila napadena.

V Urugvajju je vlada morala zastražiti italijansko poslanstvo, ker je prišlo ob priliki napovedi vojne do večjih demonstracij. Demonstranti so demolirali neko nemško in neko italijansko kavarno, italijanski klub ter poslopje brzojavne družbe. (Ass. Press).

Ekvadorska vlada je razdrila pogodbo z italijansko vlado glede italijanskih vojaških inštruktorjev v ekvadorski vojski. Častniki so bili sedaj 15 let inštruktorji ekvadorske vojske, sedaj jih bodo pa zamenjali s častniki iz Zedinjenih držav.

Moderna zaščita otrok. Na Hrvatskem so prišli do zaključka, da je vzdrževanje otroških domov, dečjih zavetišč in podobno, docela odveč, da naravnost v pogubo otrokom. Kajti dogano je, da v dečjih domovih umre povprečno 5 odstotkov otrok, dočim od otrok, ki se dajo v rejo na kmete, ne umre nihče. Zato so sklenili, da bodo odslej dajali sirote v rejo na kmete proti plačilu din 200.— mesečno. To novo dečje skrbstvo seveda ni novo, ampak smo ga poznali že davno, predno je prodrlo moderno načelo dečjega skrbstva. Kdor pozna prilike na kmetih, ve, kaj čaka otroka, ki je v reji. Znano je, da so se na kmetih svoj čas pečale gotove ženske z rejo otrok, katere so potem krstili kot žene, ki delajo angeljčke, ker so jim vsled slabe prehrane, izrabljanja itd., otroci naglo pomrli. Občine, ki so za take otroke plačevale, so bile seveda srečne, ker so se hitro znebile plačila za otroka. Te žalostne izkušnje, ki so nujno narekovale, da se je pristopilo k reformi dečjega skrbstva, niso izpametoval eljudi, katerim je poverjena skrb za otroke. Kajti le na ta način se je mogla poroditi misel, da bodo otroke zopet izročili v rejo na kmete. Ako je umrljivost otrok v dečjih domovih velika, potem je treba skrbeti za to, da se zdravstvene prilike v takih domovih izboljšajo, ne pa napraviti nov skok v temo, ki bo sicer rodil ugodne posledice za blagajno socialnega skrbstva, zato pa bodo otroci-sirote trpeli in umirali od pomanjkanja. Zanimivo je, da se za ta način likvidacije dečjega skrbstva ogreva sedaj tudi nek slovenski časopis.

Odrejene cene za domačo volno. »Jug. Kurir« ugotavlja, da so se cene domači volni zvišale od lani za 170 odstotkov. Cena volne v maju-juniu lani je bila po kilogramu 31,82 din, danes pa znaša 87,50 din pri kilogramu. Zanimivo je, da bi dobili inozemsko volno, če bi imeli devize, iste ali celo boljše kvalitete po 47,50 din, kar pomeni prihranek na ceni 40 din. V južni Jugoslaviji (drugod manj) porabijo mnogo volnenega sukna kmeti in delavci. Na leto se utegne porabiti 7,5 milijonov metrov tega blaga, kar pomeni za narod po teh cenah 400 milijonov dinarjev večji izdatek. »Jugoslavanski Lloyd« pravi, da je bila naredba prenehanja, ne da bi bili zaslišani pristojni gospodarski krogi. Krivda se vala na industrijo in trgovce, posebno nezadovoljni so pa tudi kmeti, ki morajo predrago plačevati sukno za svoje potrebe. Tukaj imamo neopravičeno navijanje cen, enako se lahko dogaja tudi pri drugem blagu.

Rojstni dan Antona in Stjepana Radića so praznovali na Hrvatskem s kulturnimi prireditvami dne 11. junija.

Avtopromet z Italijo preko meje je ustavljen. Kako bo prihajala pošta v Jugoslavijo? Ker je stopila Italija v vojno, bi mogla prihajati pošta iz Francije in Anglije samo preko Švice. Ker pa mora pošta v tem slučaju preko Nemčije, je vprašanje, ako je to sploh mogoče. Vsekakor smo najbrž za neko dobo odrezani od zapadnega sveta.

Sovjetske filme bodo igrali naši kinematografi. Iz Moskve poročajo, da so prodali Jugoslaviji tudi 28 filmov, ki so bili snemani v moskovskem Hollywoodu.

Malenkost tri milijone dinarjev je poneveril neki Ladislav Krajač, ki je bil uradnik na senjski občini.

javal John, ki je prigalopiral na Rangerju.

Nell, nikdar se ne bom vrnil brez nje«, je rekel Dale. »Mislim, da smete upati, — toda pripravljeni morate biti na vse. Nič drugega. Stvar je resna. Ampak tukaj na zapadu so taki rokovnjaški podvigi na dnevnem redu.«

»Kaj pa, če pride Beasley — sem!« je vzkliknila Helen in spet iztegnila roke k njemu.

»Potem se branite in ne zapustite svojega mesta«, je odgovoril Dale. »Predvsem pa ne dovolite, da bi se vas on ali kateri njegovih mehiških psov, dotaknil s svojimi umazanimi tacami. Če pa bi grozil s silo, — no, potem pa pospravite skupaj nekaj svojih oblek in svoje dragocenosti, in pojdite doli v vas k Mrs. Cass-ovi. In čakajte, dokler se ne vrnem!«

»Čakati — dokler se — ne vrnete!« je jecljala in pobledele. Njene temne oči so se razširile.

»Milt, — vi ste kakor Las Vegas. Vi boste Beasleya ubili?«

Dale je slišal svoj lastni smeh, čudno hladno in tuje mu je zvenel v ušesih. Njegovo smrtno sovraštvo napram Beasleyu se je borilo z nežnostjo in sočutjem do tega nesrečnega dekleta. Stalo ga je velikega premagovanja, videti jo tako obupano, naslonjeno na vrata v zavesti, da jo je primoran zapustiti. Hitro in brez oklevanja je zapustil verando. Tom mu je sledil. Vranec je pozdravil Daleja z veselimi rezgetanjem, ko pa je zagledal kuguarja, je začel prhati. Ravno tedaj se je vrnil tudi mehiški deček s torbo, ki jo je Dale poleg majhnega zavoja pritril zadaj za sedlo.

»John, ti ostaneš tukaj pri konjih«, je rekel Dale. »In če se Carmichael vrne, ga tudi tukaj obdrži! In če bo danes zvečer kdo jezdil v vas, po poti, po kateri sva prišla, potem se potrudi, da ga boš spoznal.«

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Morilec s. Urha — 22 letni delomrznjež. — Umor nočnega čuvaja s. Urha je pojasnjen. Zločin je izvršil 22 letni Viljem Guna, Morilec je 31. marca prišel od vojakov na dopust in se potem ni več vrnil. Z nekim pajdašem sta ukradla kolo, s katerim se je Guna odpeljal do meje in se podal v Nemčijo. Tam so ga zadržali, ko jim je ušel in se vrnil 7. junija v Trbovlje. Tu je po kratkem premišljevanju sklenil priti na vsak način do denarja. Zato je zasnoval vlom v rudniški konzum. Ukradel je kramp, pilo in sekuro v Klopčičevi baraki in preko plota prišel na dvorišče konzuma. Tu je najprej ugasnil svetilko. Potem pa je pričakal s. Urha, ki se je vrnil s svojega obhoda na dvorišče. Napadel ga je s krampom od zadaj in ker se je s. Urh obrnil, ga je zadel kramp na tilnik. Pod udarcem se je s. Urh zrušil, nakar ga je Guna udaril s plosko stranjo krampa po čelu. Kramp je nato odvrnil in vzel umirajočemu s. Urhu revolver in ključke in se podal k stranskim vratom, da bi vrl v prodajalno. S. Urh pa se je še z zadnjimi močmi dvignil in stopil za morilecem, toda predno ga je dosegel, se je opotekel in padel. Verjetno je, da je to tako oplašilo Guna, da je pobegnil. Potem je vliomil v tri shrambe, šel prenočevati v neko barako, zgodaj zjutraj pa se je podal na Mrzlico. En dan nato se je vrnil v Trbovlje, kjer so ga orožniki prijeli. Guna je baje svoj zločin in tudi vsa ostala nečedna dejanja skesano priznal. Vsekakor je Guna zagrešil strašen zločin, ki zasluži najostrejšo kazen. Četudi mogoče ni samo po svoji krivdi postal propalica in delomrznjež, pa vendar ni nobenega opravičila za to, da bi smel moriti in to umoriti delavca, ki je vršil svojo službo za skromen kosček kruha.

Kako je z izplačevanjem izrednih državnih podpor družinam vpoklicancem? Na seji občinskega odbora dne 30. maja je bilo govora o plačevanju izrednih podpor siromašnim družinam vpoklicancem. Izplačevanje teh podpor je najavil vojni minister. Župan je pojasnil, da občina od vojaške oblasti še ni prejela navodil glede izplačevanja teh podpor. Občina pa je že sestavila tozadeven spisek družin in ga je župan dne 8. maja sam nesel na poveljstvo celjskega vojnega okrožja. Od tam pa je prišlo obvestilo, da poveljstvo še ni prejelo denarja za ta izplačila in da bo občina telefonično obveščena, kdaj naj pride v Celje delegat odbora, ki sodeluje pri dodelitvi izredne podpore.

Sportni prostor, ki je last Pusta Ivana, posestnika iz Lok, je vzela občina v najem proti letni najemnini din 4.000.—. Sportnega prostora se bodo lahko posluževali vsi klubi v Trbovljah.

Rezervno hrano mora nabaviti občina za vse prebivalstvo najmanj za en mesec. Tozadeveno so rudarske občine izročile banu posebno spomenico, dne 1. februarja t. l.

Neobdelana občinska zemljišča v brezplačno uporabo. Občina je odstopila neobdelana občinska zemljišča v brezplačno uporabo 24tim ubožnim reflektantom.

Vse izredne in naknadne kredite k občinskemu proračunu za leto 1939-40 je odobrila banska uprava in zavrnila ugovor Trboveljske premožkopne družbe.

Zgradba zaklonišč. Občina je oddala dela za zgradbo zaklonišč trdki Duki in drugi, ki je bila najcenejša. Zaklonišča se bodo zgradila v dolomitu v obliki rovov. Cena bo znašala din 230 za 1 kub. meter izkopa. Delo se bo v dveh zmen. Zaposleno mora biti le domače delavstvo. Električni tok za kompresorje bo dajala občina po 1,75 Kw. Morebitno povišanje medz sme podjetje naknadno zaračunati in sicer sluzi kot osnova za povišek ena tretjina cene izkopa za kub. meter, to je din 76,60. K temu znesku se priblije vsakokratni povišek medz. Z delom so že pričeli.

Delo na občini. »Slovenec« se je že parkrat zaletel v občinsko upravo, da sili svoje namencence k delu ob nedeljah. Na zadnji seji občinskega odbora je župan s. Klenovšek pojasnil to zadevo. Delovni čas v občinski pisarni traja od 8. do 12. in od 14. do 18. ure ter na osnovi čl. 19 uredbe o obč. uslužbencih in t. 2 § 84 zak. o občinah tudi ob nedeljah in praznikih od 8. do 12. ure. Občina ima trenutno 8 uslužbencev na vojaških vezbah. Ako bi hotela najeti nove moči, bi ji to nič ne koristilo, ker niso usposobljene, razen tega pa tudi ni kreditov v te svrhe. Pripomba »Slovenca«, da se občinski uslužbeni niso smeli udeležiti procesije na Tolovo, je gladko izmišljena. Nihče izmed občinskih uslužbencev namreč ni izrekel želje, da bi se hotel procesije udeležiti.

ZAGORJE OB SAVI

O »mešanem zakonu«. V »Delavski Pravici«, glasilu krščanskih socializmov, je bil objavljen v ponatisu izveček govora g. župnika Markeža, ki ga je imel na duhovniški konferenci v Ljubljani, v katerem je obsojal mešani zakon krščanskih socializmov z marksisti. Mi bi se s tem sporom med krščanskimi socialisti in župnikom ne bavili, če bi ta, po g. župnikovi trditvi »mešani zakon« škodoval interesom delavstva. Ker pa vemo, da to ni res in vemo tudi, da za tem grimom tiči političen zajec, pa smatramo za potrebno g. župniku povedati, da če so že res krščanski socialisti v mešanem zakonu z marksisti, so na pravi poti, ker to zahteva položaj delavstva v današnji dobi. Naj ve g. župnik, da ima vsako bitje v prirodi samobranbo in tudi delavstvo, in če se ta boj za obstoj človeka-delavca loči od naziranja g. župnika, potem naj lojalno prizna, da je nazor takega mešanega zakona (če res obstaja) med krščanskimi socialisti in marksisti bolj ljudski in bolj socialen kot pa njegov. Sicer pa g. župnik ve, da so tudi mešani zakoni dovoljeni in priznani.

LJUBLJANA

Prepotrebna kanalizacija ljubljanskega Trnova je razpisana. Rok 2. julija t. l. Znesek za razpisana dela je 1 milijon dinarjev. — Kanalizacija dobi Opekarska cesta, katere zbiralni kanal bo 930 m dolg. V zbiralni kanal bodo vodili kanali Velike čolnarske ulice (150 m),

MARIBOR

Obrtniki in mezdna gibanja

Že delj časa zasledujem mezdna gibanja raznih strok. Osebito sem posvetil več pažnje zadnjim pomočniškim zahtevam po višji mezd v slikarski, stavbeni in krojaški stroki. Da so dandane zahteve po višji mezd povsem utemeljene, tega gotovo nihče ne more oporekati in to tem manj, ko vsakdo na svoji lastni koži čuti in vidi naraščajočo draginjo. Da se morajo draginji prilagoditi mezde delavstva, leži na dlani. Zastavil sem si kot obrtnik vprašanje, zakaj se v splošnem obrtništvu upira upravičenim zahtevam pomočnikov ter s tem seve nezadovoljstvo in vzbuja mržnjo med pomočniki do delodajalcev. Prišel sem do prepričanja, da obrtniki po večini ravnavo napačno, dejal bi preveč sebično, ker gledajo na svoje delojemalce nekako z viška, ne vidijo pa v njih sočloveka vrednega spoštovanja. Običajni izgo-

Krojaški pomočniki v mezdnom gibanju. — Poročajo nam, da je med pomočniki in mojstri prišlo do sporazuma glede tedenskih in akordnih mezd, sporen pa je delovni čas. Pomočniki zahtevajo 9, mojstri hočejo 10 urni delovnik.

Delavski fond pri trdki Hutter in delavstvo. Na zadnji seji odbora, ki je izvoljen za upravljanje fonda za starostno preskrbo Hutterjevih delavcev — s katerim pa po pravih lahko upravlja tudi lastnik tovarne sam — je bila ena sama sodružica za to, da se fond ne ukine. Podjetnik je namreč izjavil, da mu je dovolj prepirov v zvezi s tem fondom in da ga hoče likvidirati. Poslednji povod za to mu je dal nek letak, v katerem se očita podjetniku samovoljno upravljanje z imovino fonda in zahteva, da naj se fond upravlja v resnici paritetno in sporazumno. Mi smo že povedali, da smatramo likvidacijo tega fonda za neumestno. Tako gledajo na to vprašanje tudi vsi zavedni in v svobodni strokovni organizaciji organizirani delavci in delavke. Med delavci in delavkami zaenkrat še ni starih ljudi, doklo pa ne bo trajalo več, ko bodo nekateri morali izpreči oz. jih bo izpregla tovarna, ako ne bodo mogli več toliko delati, kolikor zahtevajo od človeka moderni stroji, katerih suženj je postal človek. Takrat bo postala stvar kočljiva. Podjetje se bo skušalo starejših ljudi na vsak način porje iznebiti, kot pa, ako bi postal fond za starostno preskrbo. Ako pa ne bo fonda, tovarna lahko odpuosti starejše delavce, ne da bi imela kakršnokoli obveznost do njih.

Pošta iz Protektorata Češke in Morave zadnji čas zopet zastaja, tako da prihajajo celo časopisi, tudi nemški »Der Neue Tag« in drugi iz Prage z večednevno zamudo, tudi šele čez 1 teden. Včasih pa zopet pridejo časopisi že kar drugi dan. Ves promet iz Prage v Jugoslavijo gre sedaj preko Dunaja, torej ne več preko Českih Budějovic in preko Linca, kakor je bila poprej najkrajša in direktna zveza s Prago. Zaman so nastavili sprevodnike pri mestnem avtobusu, ki vozi med kolodvorom in Kralja Petra vojašnico. Na ta način so hoteli zmanjšati krožno vožnjo za 5 minut. Izkazalo se je, da je to nemogoče in da mora avtobus s sprevodnikom voziti prav toliko časa kot poprej, ko je izdajal vozovnice šofer.

Se vedno doylolj sadja. Kljub temu, da je cvetovje hudo upostojlo sadno drevje, pa se kaže, da bi brez njegovega pustošenja sadna drevesa ne zmogla teže sadu. Kmetovalci pravijo, da bo moralo najmanj polovico sadu, ki se sedaj kaže na drevju, odpasti, da se ne bodo polomila drevesa.

Kontrolni organi so zaplenili 500 litrov pokvarjenega vina in ga izlili v Dravo.

Nočni nemiri v Mlinski ulici se ponavljajo domala vsako noč. Menda je za razgrajanje ta ulica, ki je slabo razsvetljena, najbolj pripravna za njih podvige. Od časa do časa pa vrhu tega razgraja neka ženska v spodnjem delu ulice tako, da prebudi in spanja vse bližnje stanovalce. Prav bi bilo, če bi policija posvetila nekoliko več pažnje ter razgrajalcem in nenravnih red tudi v tej zapušeni ulici.

KOPALNE OBLEKE. nogavice, pletenine (lastni izdelki), perilo, kombinize, volno, platno, odeje, blago, obleke, predpasnike, rute, čepice itd. najugodnejše pri MARA OSET, Koroška 26 (poleg tržnice). Sprejemno učenca-ko.

Zvišanje plač steklarskemu delavstvu

Lep uspeh Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije

Po težkem boju obratnih zaupnikov v steklarni v Hrastniku in pri Sv. Križu nad Rogoško Slatino se je posrečilo pripraviti podjetje do pogajanj za zboljšanje zaslužka našega delavstva.

Pogajanja so se vršila dne 3. junija in se je doseglo 10 do 15 odst. povišanje mezd. Pozdraviti je treba, da se je zastopnik oblasti to pot bolj zavzel za naše upravičene zahteve. Ker pa so zabranjena vsa zborovanja, delavstva še ni bilo mogoče obvestiti o vseh podrobnostih poteka pogajanj.

Pogajanja je razpisala kr. banska uprava z odlokom št. 1.656-I z dne 27. maja 1940. Vršila so se v pisarni podjetja v Hrastniku. Navzoči so bil za kr. bansko upravo inspektor dela inž. Gorjanec Josip, za podjetje: inž. Abel

Male čolnarske ulice (200 m), Veliki Stradon (140 m), Mali Stradon (110 m), Cesta na Loko (250 m), Mivka (300 m), Lampetova in Jelovskova ulica (230 m) in Staretova ulica (200 m). Tako se tudi naše lepo domače Trnovo polagoma modernizira, ...

vori, s katerimi operirajo po večini obrtniki kot: ni mogoče, po mojem skromnem mnenju ne drže, ker obrtnik večjo mezdo vkalkulira v svoje izdelke odnosno v svoje opravljeno delo, in previali na konzumente. Res je, časi v katerih živimo, so težki, tako za obrtnika kot za delavca, vendar pri malo dobri volji se da marsikaj doseči. Pomočnik naj opravlja svoje delo vestno toda z veseljem, to pa mu je mogoče le, če se more dostojno preživljati. Priporočal bi tedaj obrtništvu pri mezdni gibanji malo več socialnosti in uvidevnosti. Vsi smo ljudje in vsi imamo pravico do življenja. — Obrtnik.

(Priobčujemo ta dopis obrtnika in reči moramo, da nas veseli, da je tudi med obrtniki še vedno nekaj uvidevnih ljudi. S takimi obrtniki bi se gotovo mogel doseči sporazum v vseh preceh vprašanjih. Op. ur.)

Skrb za otroke v času vojne nevarnosti. — Jugoslovanska Unija za zaščito otrok, sekcija za dravsko banovino v Ljubljani, je objavila po časopisih že večkrat poziv, naj zbirajo društva, organizacije in posamezniki potreben material in denarna sredstva za zaščito otrok in mater v slučaju vojne. Ker se pravi v 2. točki navedenega poziva, da se lahko dostavi material itd. po najkrajši poti tudi krajevnemu odboru Unije, torej n. pr. našemu v Mariboru, zato naznanja krajevni odbor Unije v Mariboru, da se prejemna nabrana blago, odnosno denar pri socialno političnem uradu mestnega poglavarstva v Mariboru, Rotovski trg 9. Med blagom so najbolj dobrodošle odeje in ruhu. Naberite in darujte kolikor morete! Časi so resni in pomoč javnosti je nujno potrebna. Če — kakor vsi upamo — nabranega materiala ne bo treba uporabiti v vojnozaščitne svrhe, ga bo pozneje krajevni odbor Unije razdelil med potrebne ustanove.

Kadar so vojaške edinice na pohodu je strogo prepovedano vsem kolesarjem, motociklistom in avtomobilistom, da bi vozili skozi presledke med edinicami.

Otroški tečaj francoskega krožka v Mariboru bo zaključil šolsko leto v soboto, dne 15. t. m. s posebno slavnostjo, ki se bo vršila v »Vesni«.

Premikalna lokomotiva je te dni na glavnem kolodvoru iztirila. Proga in stroj sta nekoliko pokvarjena.

Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim svojcem vrši v nedolžljivih primerih in v odsotnosti pristojnega rajonskega zdravnika v nedeljo, dne 16. junija g. dr. Zirnigast Teobald, Maribor, Kralja Petra trg šte. 3-1.

Ravnatelj jetnišnice g. Anton Hohnjec je po 43 letnem službovanju zaprosil za upokojeitev. Radi uboja sta se morala pred tukajšnjim sodiščem zagovarjati Jakob Roik in Ludvik Kmetec. Prvega je sodišče obsodilo na tri leta in 10 dni, drugega pa na dve leti in 6 mesecev strogega zapor.

Neki poklicni kvartopirci so te dni zvalili posestnika Leopolda Pelca iz Središča ob Muri v gostilno v Cvetlični ulici. Najprej so igrali za majhne zneske, ko pa je gori imenovani posestnik položil na mizo 1000 din, so mu bankovec iztrgali in zbežali iz gostilne. Skupaj je utrpel 1200 din škode, policija pa se danj zasleduje krivce.

Kolo »Excelsior« ev. šte. 5328 je ukradel nek neznanec posestnikovi ženi Ramutovi iz Zg. Korene. Prizadeta se je na poti proti Mariboru ponesrečila in jo je baie mek moški pripeljal v tukajšnjo bolnišnico, istočasno pa je izginilo njeno kolo. — Delavcu Josipu Brezniku iz Rošpoha je bilo ukraden kolo številka 12.822 na Aleksandrovi cesti, Francetu Faletiču iz Studene pa je bilo ukraden kolo na živinskem sejmu.

Zaostanek plačila za gledališki abonma in bloke sprejema gledališka dnevna blagajna od 9. do 12.30 ure in od 15. do 17. ure. Zamudniki naj vpoštevajo, da mora tudi gledališče ob zaključku sezone poravnati svoje obveznosti.

Griz-Oset

Izletniška, vinogradniška gostilna, prvovrstna sortirana sladka vina. Znižane cene, dobra topla in mrzla jedila, prenočišča, avtocesta, sončenje, ležalni stoli!

CELJE

Kuratorij »Vajeniškega doma«. Na zadnji občinski seji je bilo mnogo govora in prerokanja, kdo naj zastopa posamezne skupine v kuratoriju »Vajeniškega doma«, ki naj sestoji iz devetih članov. Pridobitni krogi so zastopali vsak svojo skupino. Končno pa je zmaga la večina, katere predlog je tudi bil sprejet. Značilno pri tej zadevi je to, da niso smatrali za potrebno, da bi bil izmed devetih članov izvoljen vsaj en zastopnik iz delavskih vrst, daji se ravno vajenci rekrutirajo iz najubožnejših delavskih družin.

LASKO

Gasilska četa je kupila od Leona Hermannsa za din 3.000.— parcelo pod »Starim gradom« tik nad hišo fotografa g. Uršiča, kjer bo po urejenih svetovnih razmerah postavila hišico kot glavni dobitek tombole, odnosno loterije. — Podjetje g. Olda Belina iz Trbovelj izvršuje drugi odsek pokritja potoka Žikovce za din 83.000.—, ki je bila izmed 4 ponudb najcenejša. Delo je res nujno, ker bi se stari obok pod hišami skoro zrušil. Stara avstrijska uprava je zgradila obok iz opeke, ki so jo zdaj odstranili in jo bo kupila laška »Prosveta« za zidavo doma. Radovedni pa smo, po kaki ceni? — Trgovec g. Dergan Rudolf renovira bivše Elsbacherjevo skladišče poleg trgovine g. Časla v tovarno strojne čistilne volne, preje, vigojskih niti itd. Zidarska dela ima tvrdka Franc Novčan iz Trnovelj pri Celju, tesarska Ivan Rus iz Kočevja, mizarska pa so bila oddana domačinu g. Mlakariju Romanu. Zanimivo pa je, da je bil na občinski seji dne 31. marca t. l. baš mizarski mojster g. Hrastelj Peter proti odobritvi te adaptacije, g. Deželak Ivan kot podžupan se je pri tej točki umaknil iz sejnice, dočim je g. Hrastnik kot župan vneto zagovarjal ustanovitev nove tovarne. Vsekakor bo našlo nekaj domačih delavcev zaposlitev. — Dva prištaša društva »Koto« sta imela pred kratkim precej vročo sejo, gospoda, ki sta si po značaju in nastopu povsem enaka. Stvar je imela za posledico, da je v užaljenem ponosu odstopil gospod izpod zelenega šmihela...

Malo več socialnosti. V eni izmed števil »Delavske Politike« smo priobčili članek z naslovom: »Malo več socialnosti«, da je bil iz neke države izgnan nek živčno bolni v občino Laško, kar pa ni res, temveč je bil izgnan v občino Sv. Krištof, ki je na desnem bregu mesta Laško. Siromak se je potikal po občini Laško, moral bi pa biti na teritoriji svoje občine, to je na desnem bregu Savinje.

Tudi pri nas grade več protiletalskih zaklonišč. Eno je poleg strojne tovarne »Lava«, tovarni Brečko in G. P. L. bosta imeli svoji zaklonišči, splošno pa bo v bivšem kamnolomu nekdanjega tovarnarja Witthalma, kjer bo prostora za okrog 800 do 900 ljudi. Odprtina tega kamnoloma je v kleti g. Benka ter vodi pod posestvo g. Časla.

Klub mandolinistov in gitaristov je osnoval g. Joško Jutriša iz Desiniča. Klub bo nastopal samostojno in bo sodeloval tudi pri drugih prireditvah. Vaje bo imel v hotelu »Savinja«. Idejo mladeničev pozdravljamo.

LIBOJE

Stavka keramičnega delavstva poteka disciplinirano. Javnost, pa tudi drugi vplivni činitelji so na strani delavstva, ker uvidevajo, da je krivo te stavke podjetje. Kaj zasleduje podjetje s svojim trdovratnim odporom, se bo mogoče že enkrat pokazalo. Delavstvo bi storilo prav, ako bi o svojem položaju potom organizacije čim bolj podrobno obveščalo javnost.

PTUJ

Župan Remec je odstopil in na njegovo mesto je bil imenovan dr. Vladimir Breznik. Toda g. doktor, ki je šele začel svojo zdravniško prakso, zato je sedaj tudi on podal ostavko.

IZ DRAVSKE DOLINE

Mariborski gledališki igralci bodo gostovali: v soboto, dne 15. t. m. ob 20. uri v »Jelenovi dvorani« pri Sv. Lovrencu na Pohorju, v nedeljo, dne 16. t. m. ob 15. uri v »Sokolskem domu« v Marenbergu, isti večer ob pol 21. uri pa v »Sokolskem domu« v Rušah. V vseh treh krajih bodo vpriporili veseligoje »Konto X«. Priporočamo delavcem, da si v čim večjem številu ogledajo te vpriporitve!

POBREŽJE PRI MARIBORU

Uprava občine Pobrežje objavlja, da se uvede od 17. junija do 30. septembra 1940 poletni delovni čas. Uraduje se vsak dan od 6. do 14. ure, za stranke pa samo od 10. do 14. ure vsak dan, izvemšči nedelje in praznike. Občinstvo opozarjamo na ta razpis s prošnjo, da se predpisanih uradnih ur točno drži.

Zvočni kino Pobrežje

dne 15. in 16. junija prekrasen film

„LORD NELSON“

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino takoj!

Velika razprodaja

manufakturnega blaga 20-30% ceneje od znano nizke stare cene.

Zato pohitite vsi v . . .

Ne zamudite prilike, dokler zaloga še traja!

Češki magazin
Maribor

Blum in Maginotova linija

Bivši predsednik vlade ljudske fronte s. Leon Blum je napisal v »Populaire« članek o položaju na bojišču, v katerem je izmed ostalega navedel tudi to-le:

»Položaj, v katerem se danes nahaja Francija, je prav tak, kakršnemu se je hotelo izogniti in za katerega se je verovalo, da je sploh nemogoč. Vendar pa moram takoj dostaviti, da je sedanji položaj manj opasen od onega v početku svetovne vojne. Koncem avgusta 1914, šest dni po prvih spopadih, je bila zlomljena ofenziva vseh naših armad in njihov umik je odprl vrata naše meje na široko. Nemški val je krenil od Somme do Vogeov.«

K temu članku dostavlja s. dr. Topalović v »Radniških novinah«:

»Ko je Blum sestavil vlado ljudske fronte, so se vodile proti njemu zelo težke notranje borbe. Od vlade se je zahtevalo več deset milijard frankov za podaljšanje velikih utrdb tkv. Maginotove linije. Francoska desnica je energično podpirala propagando vodilnih vojaških krogov, da je mogoče doseči varnost Francije samo na ta način, ako se vsa suhozemna meja Francije

bami. Te utrdbe bodo stale več stotin milijard frankov, toda pretvorile bodo Francijo v nezavestno trdnjavo. Blum se je zoperstavil tako velikim izdatkom za napravo utrdb v zemlji. Kajti ti izdatki bodo onemogočili, da bi se francoska vojska preskrbela z najboljšim giblivim orožjem kot so: tanki, letala in oklopni avtomobili. Toda francoski vojaški strokovnjaki so govorili, da se bo Francija morala braniti, ne pa napadati in da je radi tega najvažnejše napraviti nepremične pregrade na vsej fronti in če tudi za ceno zanemarjenja premičnega orožja. V ostalem pa, česar nimajo Francozi, bodo nadoknadili njihovi zavezniki; Anglijo bo zgradila veliko mornarico, Sovjetska Rusija (s katero je imela Francija vojaški pakt) pa bo imela veliko zračno flotilo. S pomočjo ogromne propagande in javnosti in izza kulis je bila francoska vlada ljudske fronte prisiljena, da so se glavne vsote za oborožitev zabile v zemljo, v trdnjave. Oborožitev z giblivim orožjem, posebno oborožitev v zraku je bila zapostavljena.«

Razen Bluma je bil za motorizacijo armade edinole še sedanji ministrski predsednik Reynaud.

Za večje pokojnine monopolnim delavcem

Draginja narašča tudi za vpokojence. Monopol. delavcev in delavk, ki jih je v pokopu okoli 3000 v državi. Zveza monopolnih delavcev je že lani vložila spomenico za zvišanje pokojnin pri upravi monopolov, ki so danes siromašne. Večina monopolnih vpokojencev ima okoli 250 do 350 dinarjev mesečne pokojnine in le manjše število do 600 dinarjev. Zveza je svojo zahtevo že večkrat urgirala ali uspeha še vedno ni. Vpokojeanci, ki so večinoma delavci in delavke, so delali v podjetjih po 30 in tudi 40 let, v tistih pa tudi 45. Vsi vpokojeanci se morajo pridružiti organizaciji, da dobe boljšo podporo za svoje zahteve tudi od strani še aktivnih monopolnih delavcev.

Razno

Švica in avtomobilisti. V Švici so spoznali, kako veliko vlogo igrajo v sedanji mehanizirani vojni lastniki avtomobilov in motornih koles, ako stoje v službi sovražnika. Zato pripravljajo v Švici glede posesti avtomobilov in motornih koles nove stroge odredbe, približno take, kot veljajo za posest strelnega orožja po drugih državah. Kakor se strelno orožje lahko vsak čas odvzame, tako se lahko iz državnih interesov privatniku odvzame avtomobil, oziroma motorno kolo. Prodajalci avtomobilov in motornih koles bodo morali biti posebno zaupljive osebe in bodo morali voditi točen seznam zaloge, kakor tudi seznam kupcev. Velike zaloge avtomobilov in motornih koles bodo sploh pod stalnim nadzorstvom oblasti.

Oboroženo spremstvo trgovinskih ladij pomeni precejšnjo varnost, ako naj verjamemo poročilu angleške admiraltete, glasom katerega je do 5. junija potovalo v oboroženem spremstvu vojni ladij 23.000 trgovinskih ladij, od katerih jih je bilo samo 32 torpediranih.

Koliko so zgubili zavezniški trgovski ladij pred Dunkerquejem? Angleška admiralteta javlja, da je bilo do 1. junija potopljenih pred Dunkerquejem 24.000 ton ladjevja.

Nove angleške vojne ladje. Iz Londona poročajo, da gradijo trenutno v angleških ladjedelnicah z vsa naglico nove vojne ladje v skupni tonaži 1 milijon ton.

V Angliji so internirali poleg 11.000 Nemcev vse Italijane, ki še ne bivajo 20 let na Angleškem.

Svočodne strokovne organizacije na Malti so sklenile, da bo delavstvo z vsemi silami podpiralo zaveznike.

Radio v Turčiji. Turško časopisje poroča, da je v vsej Turčiji najstrožje prepovedano v javnih lokalih poslušati tuje radio-postaje.

Prepoved demonstracij v Španiji. Španske oblasti so po vsej Andaluziji prepovedale demonstracije proti zaveznikom.

Zedinjene države so prevzele zaščito interesov Anglije in Francije v Italiji, zaščito italijanskih v Angliji in Franciji pa Brazilija.

Napad na Panamski kanal je pripravilo 7 tujcev, pri katerih so našli baje velike zaloge orožja. Tamošnje oblasti so zarotnike aretirale.

Letalstvo in tanki

Glede letal in tankov se je domnevalo, da je glavni problem preskrba z bencinom oz. nafto. Kakor se pa kaže, je glavni problem vprašanje izvežbanih pilotov in izurjenih vozačev.

Ljudje, ki upravljajo s tanki morajo imeti živce iz jekla. Med vožnjo človeka v tanku tako trese in premetava, da mora imeti glavo zavarovano s posebno čelado na vzmet, ker bi se sicer pri butanju ob stene tanka ubil.

Iz Češke

Samomor češkega komunističnega pisatelja. DNB javlja iz Berlina, da je izvršil v zaporu Gestapa v Oranienburgu dr. Ivan Sekanina samomor. Pokojni dr. Sekanina je bil advokat v Pragi ter znan pisatelj in ideolog čeških komunistov. Dne 16. marca je bil z več drugimi osebnostmi v Pragi aretiran in odpeljan v Berlin. Uvedena je bila proti njemu preiskava radi obdolžitve poskusov atentata na Hitlerja in Goeringa. Svoj čas je igral dr. Sekanina tudi gotovo vlogo v procesu proti obtoženim požigalcem nemškega parlamenta. Istočasno poročajo iz Berlina, da je izvršil v Oranienburgu samomor tudi mladi praški založnik Prokop, ki je izdal večino češko komunistično literaturo.

Bata v Zlinu izdeluje zopet lesene coklje. Nemško gospodarstvo štedi z usnjem. Češki industrijec Bata je v ta namen izvedel v petih mesecih en milijon cokelj. Za coklje dela veliko reklamo v časopisih.

Tudi za marmelado in povidl najvišje cene. Med češko hrano je zelo znana sadna marmelada in »povidla«, marmelada iz sliv, ki jo ljubijo zlasti na deželi kot omako k znanim češkim cmokom. Najvišji urad cen je določil sedaj tudi za to prehrano uradne cene in sicer za 1 kg jabolčne marmelade 10 kron, za 1 kg »povidla« iz inozemskih sliv (bosanskih) pa 9,50 kron. Mora pa vsebovati marmelada pri 100 kg vsaj 50 kg rafinade repnega sladkorja in povidl pri 100 kg najmanj 15 kg repnega sladkorja.

»Češka filharmonija« na deželo. Kot dodatek Češkega glasbenega maja je priredila najslavnejša češka godba »Češka filharmonija« iz Prage turnejo po deželi in izvajala umetniške koncerte v mestih Časlav, Chrudim, Češke Budjevice, Pisek in na Moravi v Zlinu, Prostějovu in Brnu. Izvajali so najboljšo češko skladbo: Smetanovo »Moja domovina«, Dvorakove »Slovanske ples« in druge češke skladbe. Na ta način so nudili češkemu občinstvu tudi na deželi najvišji umetniški užitek češke glasbe in povežali deželo s Praho v kulturnem sodelovanju.

Godbe v vrtovih plemstva. Pod praškim gradom Hradčany so si zgradili prejšnji plemiči poleg dragocenih palač tudi krasne vrtove, napolnjene z različnimi umetninami. Znan je posebno tak umetniški vrt v palači vojskovodje Wallensteina, ki si je nagrabil ogromno premoženje v 30. letni vojni. Tam se že par let vršijo v letnem času koncerte in gledališke prireditve. Pravkar poročajo, da so priredili tudi v bližnjem vrtu palače prince Lobkovicza umetniški koncert »Praškega klavirnega tria«, ki je igral pod tihimi in širokimi drevesi ter med barokno arhitekturo Smetanove in Dvorakove skladbe. Kritiki poročajo, da je imel koncert v tem tihem kotičku pod Hradčany velik uspeh.

Nezaposlenost mladine v Jugoslaviji

Od prijavljenih brezposelnih jih pripada 34 odst. delavski mladini

Nimamo točnih statističnih podatkov o gibanju nezaposlenih delavcev v minulnem letu. In, če bi se ti podatki objavili, bi bili točni samo deloma. Število nezaposlenih v minulnem letu je bilo vsekakor zmanjšano, ali je to zmanjšanje doseženo z ukrepi, ki nimajo gospodarskega značaja. Zaradi tega je povsem umestno, če vpoštevamo podatke iz leta 1938.

»Socialni arhiv« objavlja podatke. V letu 1938 je bilo nezaposlenih skupaj 581.656 oseb. Po starosti odpade od teh oseb več kakor ena tretjina na mladino. Tako je bilo 8,87 odst. nezaposlenih starih od 15 do 18 let, 25,19 odst. jih je bilo starih po 19 do 25 let. Z drugimi besedami pomeni to, da pripada od nezaposlenih delavcev in delavk 34 odst. mladini.

O položaju teh delavcev daje prepričevalne dokaze nezaposlenost v kasnejših letih.

Zmanjkalo jim je življenjskih sokov in so postali onemogli. To je raz-

vidno iz dejstva, da je 41,02 odst. nezaposlenih v starosti, ki se giblje med 26. in 35. leti. Vsekakor, ta odstotek bi bil drugačen, če ne bi pretrpeli ljudje v mladosti naporov, ki uničujejo njih organizem. Brez potrebne zaščite pri delu, brez dovoljne možnosti za življenje, propadajo cele vrste generacij. Kako velika izguba je to, se vidi iz podatkov, da je v gospodarstvu mladina glavna delovna sila. Po podatkih za 1935 (kasnejših ni) je bilo v gospodarstvu zaposlene 39,02 odst. mladine. Na kasnejša leta odpada redoma manjši odstotek.

Problem delavske mladine je dvovrsten. Z ene strani je potrebna zaščita pri delu. Z ene pa je izredno važno tudi vprašanje zaposlitve.

Čas je, da se temu stanju napravi konec in da se naša socialna politika prične zavedati, da je od pravilne skrbi za mladino odvisno nekaj več, kot je bodočnost vsega naroda.

Delavski pravni svetovalec

Razdelitev zaupniških mandatov. (Trbovlje).

Vprašanje: Ob zaupniških volitvah je bilo oddanih glasov 1965, od katerih je dobila prva lista 662, druga 548, tretja 466, četrta 171 in peta 118. Vsled tega, ker je bilo število zaup-

Književnost

Kreditna tehnika.

Pod tem naslovom je izdal mariborski odvetnik dr. Jurij Jan zelo zanimivo razpravo. Ta je v svojih končnih izvajanjih globoko zasnovana socialna razprava ter mora kot taka zanimati ne samo denarne zavode, podjetnike in obrtnike, temveč tudi delavstvo.

V prvem poglavju popisuje pisatelj dosedanj denarni in kreditni ustroj, njegove napake in njihove vzroke. Pri tem razkrinka, kako kapitalizem izkorišča te napake v škodo ostalega prebivalstva in da baš zato vztraja na dosedanjem neurejenem kreditu.

V drugem poglavju predlaga pisatelj take reforme, da naj se kredit nasloni na vrednostno stalne in samostojne vrednostne enote ter da naj služijo za izmenjalno in kreditno sredstvo le taki papirji, na katere so prenešene terjatve, ki so izpolnive v blagovni protivrednosti onih vrednostnih enot, na katere se glase. Tozadevno reformo popisuje jasno in prepričevalno, tako da ni nobenega dvoma, da se ta more res praktično uresničiti.

Pisatelj pa pri tem še predlaga, da morajo lastniki takih papirjev sami nositi stroške, ki so potrebni za pripravljenost emisijskega zavoda, da jih izreši v točni blagovni protivrednosti onih vrednostnih enot, na katere se glase.

S takim postopkom doseže na eni strani, da ti papirji (bankovci) ne morejo padati na vrednost, ker so zajamčeni za res izrešljivo blagovno protivrednost — na drugi strani pa, da ti morajo naglo krožiti. Njihovi imetniki se namreč le na ta način rešijo izgub s plačevanjem negativnih (pasivnih) obresti, če jih izroče kreditnim zavodom kot vlogi. Ti pa jih nato vrnejo emisijskemu zavodu.

Vse to ima za posledico, da more emisijski zavod izdati zadostno množino kreditnih sredstev, ki pri se tako velikem pomnoženju obdrže svojo polno vrednost. Tako ureditev povzroči, da postanejo kreditni zavodi zadosti likvidni. To pa sili občinstvo k varčevanju v vlogah. Kreditni zavodi morejo zato dajati zadostne kredite, kar poveča delavnost in omogoči s tem zadostno zaposlenost.

Pisatelj pa gre v tretjem poglavju še za stopnjo dalje. Tu razvija nadaljnje načrte, kako se more krajevni promet opraviti pretežno s krajevnimi kreditnimi sredstvi. Te izdajajo denarni zavodi posebno v obliki novo ustvarjenega lista, »Nabavnika«. S tem listom prepisuje lastnik lista dele svojega dobroimetja na one, od katerih kupuje blago itd.

To pa poveča še nadaljnje zvišanje kreditov in pa kar je najvažnejše, nadaljnje znižanje obresti. V kratkih besedah je ta najzanimivejši del nemogoče popisati. To mora vsakdo vse čitati, ker le tedaj more vse dojeti.

V četrtem poglavju popisuje pisatelj uporabo kreditne tehnike na narodnogospodarskem in petem pa na socialnem in političnem polju. V glavnih obrisih predloča rešitev mora zanimati delavce. Take razprave naše delavstvo še ni imelo na razpolago niti v domačem, niti v kakem tujem jeziku. Ker pa je delavstvo odvisno od teh reform in ker se ne more zanje potegovati le, če jih razume, priporočamo to knjižico kar najtopleje. Knjižica stane din 25.—, tako, da si jo bodo vsaj nekateri delavci mogli nabaviti.

nikov, ki naj se izvolijo, 16, je bil količnik 122. Peta lista torej ni imela količnika, vsled česar se ob razdelitvi mandatov ni upoštevala. Prva lista je vsled količnika 122 dobila 5, druga 4, tretja 3 in četrta 1 mandat, skupno 13 mandatov. Ostanek prve liste je znašal 56, druge 60, tretje 100 in četrte 49. Moralo se je podeliti k trinajstim še 3 mandate, katere so dobile po enega tretja, druga in prva lista. Rudar. glavarstvo kot drugostopna oblast je razveljavila odredbo volilnega odbora, ki je zadnji mandat dodelil prvi listi, ki je imela ostanek 56, ne pa peti listi, ki ni imela količnika, temveč le 118 glasov. Ali se lahko proti tej odločbi pritožimo in ali je odločba sama pravilna?

Odgovor: Iz čl. 30 navodil za volitve delavskih in nameštenskih zaupnikov smiselno izhaja, da mora imeti vsaka lista, ako hoče sodelovati pri dodelitvi mandatov, vsaj toliko glasov, kolikor znaša količnik. To sledi posebno iz tega, ker določa ta člen v zadnjem stavku, da se dodelijo oni mandati, ki se še morajo razdeliti potem, ko se že določijo mandati glede na količnik onim listam, ki imajo največji ostanek, torej listam, ki so že sodelovale pri prvi dodelitvi, pri kateri sodelujejo le liste, ki imajo vsaj toliko glasov, kolikor znaša količnik. Odločba rudarskega glavarstva je vsled tega nepravilna. Proti drugostopnim odločbam je možna tožba na upravno sodišče odnosno na Državni svet, v tem primeru na Upravno sodišče v Celju, ki bi se morala vložiti tekom 30 dni od dne prejema odločbe.

Panamski prekop pod strogim nadzorstvom. Vlada Zedinjenih držav skrbno pazi na Panamski prekop, ki veže Atlantski ocean s Tihim oceanom in je prav za prav edina vodna pot za ameriško brodogradnjo, ako hoče priti iz enega oceana v drugi. Dva dni pred napovedjo vojne od strani Italije so zadržale ameriške oblasti neko italijansko ladjo, ki je hotela skozi prekop, ker so sumili, da bi se utegnila ladja sama potopiti in zapreti prekop.

»Klavnica« registrirana zadruga z omejenim jamstvom v Guštanju vabi na svojo

REDNO LETNO SKUPŠČINO

ki se bo vršila v nedeljo, dne 23. junija 1940 ob 9. uri dopoldne v sobi pri Hladeju v Guštanju. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnje skupščine, 2. poročilo upravnega in nadzornega odbora o poslovanju zadruge v letu 1938, 3. odobritev računskega zaključka za leto 1939, 4. dopolnilna volitev izžrebanih članov upravnega in nadzornega odbora, 5. slučajnosti. Pripomba: V smislu člena 31 združnih pravil je skupščina sklepna, ako je navzoča ali zastopana najmanj polovica združnikov. Ako ob danem času toliko združnikov ni zbranih, se vrši čez pol ure druga skupščina in je sklepna ob vsakem številu navzočih združnikov. Guštanj, dne 12. junija 1940. Upravni odbor.

NO GAVICE

NAJNOVEJŠE BARVE
PRI JAKOBU LAH, MARIBOR

PERILO

VELIKA IZBIRA PRI LAMA MARIBOR

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavnik Viktor Eržen v Mariboru.